

Bosna i Hercegovina  
Federacija Bosne i Hercegovine  
Tuzlanski kanton  
Grad Gračanica

Izjavitelj:

JAVNA USTANOVA  
"BOSANSKI KULTURNI CENTAR"  
G R A Č A N I C A

**INFORMACIJA  
o stanju u kulturi**

Gračanica, novembar 2021. godine

## SADRŽAJ:

Uvod	3
<b>1. OPŠTI POSLOVI</b>	<b>3</b>
1.1: Javni i kulturni događaji: stanje prije i poslije izbijanja pandemije	4
1.2: Obnova Velike sale	6
1.3: Pitanje Kina Gračanica	6
<b>2. JAVNA BIBLIOTEKA</b>	<b>7</b>
2.1: Djelatnost biblioteke:	7
2.2: Knjižni fond	7
2.3: Članstvo i posjete	7
2.4: Približavanje korisnicima putem društvene mreže Facebook	8
2.5: Kulturne i edukativne aktivnosti Biblioteke	8
2.6: Adaptacija prostorija i uređenje Dječijeg kutka	11
<b>3. KULTURNO NASLIJEĐE I ZAVIČAJNA MUZEJSKA ZBIRKA</b>	<b>12</b>
3.1) Zavičajna muzejska zbirka	12
3.1.1: Osvrt na dosadašnji rad Zavičajne muzejske zbirke	13
3.1.2: Uspostava i osnivanje Spomen-zbirke 1992.-1995. sa Spomen-sobom	14
3.1.3: Neki problemi u radu Zavičajne muzejske zbirke i plan rada za naredni period	15
3.2) Kulturno-historijsko naslijeđe	16
3.3) Obilježavanje značajnih datuma, događaja i ličnosti	17
3.4) Izložbene aktivnosti	18
3.5) Turistička djelatnost	19
3.6) Ostali projekti i aktivnosti	20
<b>4. SUBJEKTI KOJI DJELUJU U OBJEKTU USTANOVE</b>	<b>20</b>
4.1: KUD "Adem Alić"	20
4.2: Atelje Semir Osmanhodžić	21
4.3: Omladinski centar	22
<b>5. KULTURNE AKTIVNOSTI VAN J.U. BKC GRAČANICA</b>	<b>22</b>

## UVOD

U okviru djelokruga rada J.U. za informisanje i kulturu "Bosanski kulturni centar" Gračanica, između ostalog, predviđena je izrada informacija o pitanjima iz svoje nadležnosti, te podnošenje istih Gradskom vijeću na razmatranje. U skladu sa navedenim, te Programom rada Gradskog vijeća Gračanica za 2021. godinu, pripremljena je *Informacija o stanju u oblasti kulture*, koja tretira ovu oblast na području grada Gračanica (u daljem tekstu: Informacija), a ima za cilj upoznati vijećnike o stanju u navedenoj oblasti. Informacijom su obuhvaćeni i subjekti koji djeluju u objektu ustanove.

Javna ustanova za informisanje i kulturu "Bosanski kulturni centar" aktivnosti iz oblasti kulture i kulturnog naslijeđa sprovodi kroz svoje organizacione jedinice:

1. **Opšta služba BKC-a**, te
2. **Javna biblioteka** – Narodna biblioteka "dr. Mustafa Kamarić" Gračanica.

*Zavičajna muzejska zbirka* također već djeluje kao posebna organizaciona jedinica, iako još uvijek ne postoji u osnivačkim aktima ustanove. Pošto je potrebno riješiti status ove cjeline (i njenog već bogatog fundusa), a i svojim radom i djelovanjem je to svakako zaslužila, od osnivača će u narednom periodu biti zatraženo i zvanično uvrštavanje Zavičajne muzejske zbirke pod organizacioni oblik BKC-a.

\*

Informacija koja se ovom prilikom prezentuje Gradskom vijeću nastala je u specifičnom vremenu i situaciji, u kome je kulturna djelatnost pred velikim izazovom. Pandemija Covid-19 i propisane epidemiološke mjere, kao i sve posljedice izuzetno negativno su se odrazili na kulturu. Stoga smatramo da bi, radi objektivnijeg i potpunijeg informisanja, trebalo napraviti osvrt na period pred izbijanje pandemije, jednako kao i na aktuelno stanje, u kome zbog epidemioloških mjera koje su još uvijek na snazi, ustanove kulture, kulturna produkcija i kulturna djelatnost uopće nisu u mogućnosti funkcionirati i djelovati u punom kapacitetu.

## 1. OPŠTA SLUŽBA J.U. BKC GRAČANICA

J.U. BKC Gračanica – opšta služba osnovana od Općinskog vijeća Gračanica godine, sa ciljem da realizuje programe i aktivnosti kroz segmente kulturnog i umjetničkog djelovanja. Uz podršku Grada, program rada se realizuje u skladu sa važećim propisima i normativnim aktima koji određuju djelatnost ustanove.

J.U. BKC Gračanica kroz organizaciju i realizaciju projekata, kako u saradnji s Gradskom upravom, tako i samostalno, aktivno učestvuje u naporima cjelokupne društvene zajednice za kvalitetnim osmišljavanjem kulturnih i umjetničkih programskih sadržaja, te sadržaja posve-

ćenih slobodnom vremenu građana, kao i populacije mladih. U neposrednoj saradnji sa drugim javnim ustanovama, školama, vrtićima, mjesnim zajednicama, udruženjima građana i nevladinim organizacijama, te javnim, kulturnim i naučnim djelatnicima, nastoji se pružiti mogućnost kreativnog stvaralačkog rada. BKC Gračanica ustupa prostor i tehničku podršku stvaraocima iz oblasti kulture, a pojavljuje se i kao suorganizator, ustupujući resurse udruženjima, organizacijama i drugim ustanovama koje kreiraju kulturno-umjetničke, zabavne i edukativne programe. To su neka od trajnih opredjeljenja ove ustanove.

Godišnji plan rada ustanove redovno predviđa aktivnosti koje su vezane za ovu oblast, kao što su: različite manifestacije i priredbe, likovne izložbe, obilježavanje značajnih datuma, predstave, koncerti, promocije i drugi prigodni programi za građane.

Prostori koje se koriste u realizaciji umjetničkih programa su: velika sala BKC-a, foaje BKC-a (galerijski prostor), prostorije Zavičajne muzejske zbirke, likovni atelje, mala sala BKC-a, zatim: terasa Osman Kapetanove medrese, centar grada – plato ispred Sahat-kule, glavna šetališna ulica, gradski park i plato ispred bivše robne kuće, te rukometno igralište.

#### 1.1: Javni i kulturni događaji: stanje prije i poslije izbijanja pandemije

U dosadašnjem periodu, odnosno tokom prethodnih godina u okviru J.U. BKC Gračanica organizovano je, suorganizovano i održano u prosjeku obično između 70 i 80 različitih javnih, kulturno-umjetničkih, edukativnih i kulturno-zabavnih sadržaja – predstava, koncerata, promocija, izložbi, priredbi, animacija itd. U pojedinim godinama taj broj je bio i veći.

Za ilustraciju, u toku 2019. godine održano je 70 takvih događaja, uključujući:

- *Predstave*: "Macaglu" (D. Marinković Maca), "Ludilo u dvoje" (M. Mušlija, A. Bukva), "Buba u uhu" (Narodno pozorište Sarajevo – S. Bašić, I. Bajrović, T. Šojić i dr.), "Mali bračni zločini" (T. Džinić), "Ime" (Pozorište mladih Sarajevo – T. Šojić, D. Kustura, S. Milavić i dr.), "Taksimetar" (I. Ribić i A. Smailhodžić), te "Narodni poslanik" (KUD "Adem Alić", odigrana u tri izvedbe; **predstave za djecu**: "Potraga za konačištem", "Vrijeme je za bajku" i "Svjetluca i sjajna"), uz dodatnih trinaest nastupa i predstava u okviru dvodnevnog programa **Festivala dječijeg teatra BiH**, koji se organizira u okviru BKC-a.
- *Kino-projkcije*: deset novih igranih i animiranih filmova, uz projekcije tri dokumentarna filma: "60 godina RK Gračanica" (Dž. Muderizović), "Gračanički pravednici" (F. Kurtović), "Nana Fata – bosanska heroina" (E. Hotić);
- *Izložbe*: Univerzitetski foto-kino klub Banja Luka (umjetnička fotografija); Gordana Mehmedović, "Četiri godišnja doba" (akvareli).
- *Muzički koncerti*: koncert "Divanhane"; koncert Eseda Kovačevića u povodu 30 godina umjetničkog rada; nastup benda "Big Brothers"; bajramski koncert "Ruka prijateljstva" UM "Sijedi krš" i Medžlisa IZ Gračanica; koncert klasične muzike u centru grada (J. Šehanović, E. Ekmečić, M. Isaković, I. Kasumović); koncert na Skveru grupe "Rock k'o fol"; Jazz koncert "B strana" i "Jazz Guerila"; nastup polaznika Umjetničkog obrazovnog centra Gračanica... Posebno pozitivne reakcije imao je koncert na Skveru, koji je unazad nekoliko godina postao centar okupljanja mladih u večernjim satima.

- *Kulturno-zabavni programi*: "Disco na ledu" – klizalište; "Čarolija na ledu" (umjetničko klizanje uz nastup klizačkog kluba "Olimpic" Beograd); "Haos animatori" – nastup u centru grada (otvorenje Manifestacije "Ljetne večeri pod lipama Gračanice"), "Miki Maus pravi haos", Kids Fest program za djecu, Dječiji doček Nove godine uz animacijski program za djecu "Tropic", otvorenje klizališta za sezonu 2019.-2020. uz animacijski program "Haos animatora";
  - *Promocije knjiga*: 47. broj "Gračaničkog glasnika", knjiga "Ulaznica za junački kabare: književne refleksije Sarajevskog atentata" Melide Travančić, knjiga "Stihovi moga srca" Lejle Karić, 48. broj "Gračaničkog glasnika";
  - *Svečane akademije i kulturni programi posvećeni značajnim datumima*: uz državne praznike i općinske/gradske značajne datume, prigodnim programima obilježeni: 8. mart – Međunarodni dan žena; "Dan bijelog štapa", te Svjetski dan voda.
  - *Kulturni programi izvedeni uz sajamske manifestacije* (Grapos-Expo i Sajam ženskog poduzetništva);
  - *Prirjedbe i kulturno-umjetnički programi* obrazovno-odgojnih ustanova i škola;
- Uz spomenute, održan je još niz drugih manifestacija i kulturnih sadržaja.

\*

U sličnom kapacitetu se krenulo već s početkom 2020. godine. U prva dva mjeseca održani su muzičko-zabavni programi "Ljubav na ledu" (na klizalištu) i "Disco 40+", zatim koncert Aleksandre Radović, te predstave "Ja, Bosanac" i "Sve je do nas" (E. Hadžihafizbegović).

Međutim, u to vrijeme je došlo do izbijanja pandemije, te uvođenja strogih epidemioloških mjera u okviru kojih je, jedno vrijeme, naloženo i zatvaranje kulturnih ustanova za javnost.

Nakon nekoliko mjeseci, došlo je do privremenog popuštanja mjera, tako da su se mogli organizirati neki kulturni sadržaji (tek u decembru 2020. održan je muzičko-scenski program plesnog kluba "Rock Step").

Usljed epidemioloških mjera koje su još uvijek na snazi, broj kulturnih događaja koji su realizirani u tekućoj godini znatno je manji nego prethodnih godina. Razlog za to je, međutim, bila i obnova velike sale (u toku proljeća i ljeta). Također, prostor foajea, te pristupnih holova BKC- je dat na korištenje Domu zdravlja Gračanica, u svrhu masovne vakcinacije.

Od početka 2021. godine do datuma podnošenja ovog izvještaja održani su ovi sadržaji:

- *Predstave*: "Kakva ti je žena, takav ti je brak" (D. Marinković Maca), "Cosa Nostra" (M. Muftić i B. Salkunić), "Ich liebe Deutschland" (M. Kušljugić, J. Ibrić), te lutkarska predstava za djecu "Tobija";
- *Koncerti*: grupa "Divanhana", koncert "Sevdah pod zvijezdama" (Armin Omerović i Alma Subašić), koncert Ibrahima Jukana u povodu 30 godina umjetničkog rada;
- *Izložba slika*: polaznici škole slikanja Semira Osmanhodžića;
- Kino projekcija filma "Toma".

Uz tradicionalnu ljetnu kulturnu manifestaciju "*Ljetne večeri pod lipama Gračanice*" ove se godine pokušalo sa jednom novom idejom, koju smo nazvali "*Dan umjetnosti*". Prvobitna zamisao je bila da se putem javnog poziva pozovu neafirmirani kulturni stvaraoci različitih profila, kojima bi se pružila prilika da se svojim kulturno-umjetničkim stvaralaštvom predstave publici – dok bi svu tehničku i drugu podršku pružilo osoblje BKC-a. Nažalost, javni poziv je ostao bez odjeka, tako da je program "Dana umjetnosti" realiziran uz pomoć Umjetničkog obrazovnog centra, uz nastupe plesnih klubova "Plamingo" i "Rock Step", te izložbu slika polaznika kursa akademskog slikara Semira Osmanhodžića.

U septembru 2021. svečano je otvorena reorganizovana Zavičajna muzejska zbirka sa novoosnovanom Spomen-sobom 1992.-1995., a dovršeni su i radovi na obnovi velike sale, što su bila dva krupna, strateška projekta za ovu ustanovu.

### 1.2: Obnova Velike sale

S obzirom da početak 2021. godine nije nagovještavao da će biti dozvoljen rad u zatvorenim prostorima za više od 30 osoba, što je faktički onemogućavalo realizaciju programa u velikoj sali BKC-a, upravni odbor ustanove je odlučio da se aktivnosti provode u onim dijelovima koji zadovoljavaju epidemiološke mjere. Istovremeno je odlučeno da se krene u postepeno renoviranje velike sale, kako bi se iskoristilo vrijeme u kojem se velika sala uslijed propisanih mjera nije mogla maksimalno iskoristiti.

Planirani radovi su sljedeći radovi: krečenje velike sale, zamjena tepiha u sali, kompletna obnova stolica (presvlačenje, odnosno zamjena platna), zatim zamjena osvjetljenja u sali sa energetski efikasnijim i ekonomičnijim led-sijalicama, te uređenje tzv. čela bine, uz farbanje cijele drvene površine kako na sceni, tako i iza scene, kao i sa bočnih strana.

S obzirom na ukupnu vrijednost svih tih radova, ali i činjenicu da od gradnje objekta tzv. prve faze Doma kulture (prije 45 godina) velika sala niti jednom nije doživjela tako temeljitu obnovu, ovaj projekat se uistinu može ocijeniti kao strateški.

Uslijed objektivnih okolnosti, dinamika radova se odvijala nešto duže nego smo prvobitno imali u planu, ali uprkos tome svi su uspješno okončani. Velika sala je završena i zasjala je novim, svježijim sjajem. Od ove jeseni ponovo će biti dostupna građanima, ali i kulturnim stvaraocima - od 24. oktobra, kada planiramo organizovati jednu predstavu za djecu.

### 1.3. Pitanje Kina Gračanica

U okviru J.U. BKC Gračanica postoji i organizaciona jedinica "Kino Gračanica". Međutim, kino svoj rad realizuje uz pomoć partnerske firme koja iznajmljuje tehniku opremu (projektor) na kome se prikazuju filmovi u savremenom formatu. Projekcije filmova zavise od distributera i njegove procjene da li će određeni film imati dobru posjetu. Obzirom da u poslovnoj jedinici kino nema uposlenih, preraspodjelom radnog vremena unutar postojećeg kadra opslužujemo potrebe kina. Da bi Kino Gračanica steklo neovisnost u prikazivanju filmova i više ponuđenih naslova, potrebno je izvršiti nabavku novog, savremenog projektora.

## 2. JAVNA BIBLIOTEKA

Javna biblioteka, odnosno Narodna biblioteka "dr. Mustafa Kamarić" djeluje u okviru J.U. Bosanski kulturni centar Gračanica kao posebna organizaciona jedinica. Biblioteka se sastoji iz šest cjelina: Odjeljenje za odrasle, Odjeljenje za djecu, Zavičajna zbirka, Odjeljenje za obradu knjižnog fonda, Čitaonica, te Prijemni pult. Sve ove cjeline trenutno osplužuje svega dvoje zaposlenika.

### 2.1. Djelatnost biblioteke:

Bibliotečki poslovi su često "nevidljivi" za kranje korisnike usluga, ali su u stvarnosti složeni i obimni, te se obavljaju svakodnevno. Uz rad sa korisnicima, podrazumijevaju stručnu obradu knjiga, adekvatan smještaj bibliotečke građe, uspostavljanje i vođenje urednih evidencija o bibliotečkoj građi, korisnicima i korištenju građe, statističku obradu evidentiranih podataka, održavanje postojećeg fonda (mjere sanacije i zaštite oštećenih knjiga), praćenje stanja knjiga i pripreme za rashod, na koncu – i pomoć korisnicima u izboru bibliotečke građe.

Rad sa korisnicima je svakako osnovna i najznačajnija djelatnost Biblioteke, koja se odvija svakodnevno od 07:00 do 15:30 sati. Najbrojniji korisnici Biblioteke su učenici osnovnih i srednjih škola, zbog obaveze savladavanja lektirnih programa. Veliki broj njih čita i druge knjige, posebno iz oblasti beletristike, naučno-popularne, pa i stručne literature, dok studenti uz stručnu pomoć zaposlenih pronalaze referentnu bibliotečku građu koju koriste u Čitaonici. Dio korisnika čine i građani, različite životne dobi, socijalnog statusa i obrazovnih profila, sa različitim interesima, ukusima i preferiranjima u pogledu ponude knjižnog fonda. Zadaća Biblioteke je da pruži što kvalitetnije usluge svim svojim korisnicima, kako bi zadovoljila njihove informativne, obrazovne, kulturne i rekreativne potrebe.

### 2.2: Knjižni fond

Krajem 2020. godine knjižni fond Biblioteke brojao je **41.852 knjižnih jedinica**, od čega 28.844 u odjeljenju za odrasle i 13.008 u odjeljenju za djecu. To je stvarno stanje na policama, iako je prema postojećim inventarnim knjigama ono dvostruko veće. Zbog toga se pristupilo reviziji knjižnog fonda. Inače, snabdijevanje biblioteke novim izdanjima i potrebnom literaturom prilično je otežano. Tokom 2019. god. nabavljeno je 450 naslova, od toga kupovinom svega 53 naslova; 75 naslova je doniran od Fondacije za bibliotečku djelatnost, dok su ostalo poklonili građani. U 2020. godini kupljeno je 38 novih naslova, 73 je donirala Fondacija, dok su građani poklonili 123 naslova. Radi se, inače, o izuzetno malim i skromnim brojevima, tako da se ulaganje u knjižni fond ne može ni izbliza ocijeniti zadovoljavajućim.

### 2.3: Članstvo i posjete

U 2019.godini smo imali 616 registrovanih članova, u oba odjeljenja. U 2020. godini bilo je 659 upisanih članova. Tokom 2019. godine u Biblioteci je registrovano 7438 posjeta, kako

pojedinačnih, tako i organizovanih posjeta (učenici i djeca iz obdaništa). Na čitanju je bilo ukupno 6339 naslova, uz građu koja se koristi u Čitaonici. Tokom 2020. godine biblioteku je posjetilo 4550 lica, a na čitanje je izdat 4431 naslov.

Godišnja članarina iznosi 10 KM za odrasle, te 6 KM za djecu. Od 1. oktobra ta cifra se umanjuje za 50%, s tim što smo 2020. godine članarinu umanjili odmah na početku školske godine, kako bismo – zbog ekonomske krize izazvane pandemijom – barem na taj način izašli u susret roditeljima i ostalima zainteresovanim za upis u biblioteku. Inače, u okviru oktobra – mjeseca knjige, pojedini čitatelji bivaju nagrađeni besplatnom članarinom.

Od 16. 03. 2020. biblioteka je radila u izmijenjenim okolnostima. Izbijanjem pandemije COVID-19 virusa, prilagodili smo rad uputama Kriznog štaba Federacije BiH. Privremeno smo bili obustavili rad sa korisnicima koji je zahtijevao direktni kontakt, iskoristivši vrijeme za obavljanje stručnih bibliotečkih poslova (inventarisanje, klasifikacija, katalogizacija, izrada obaveznih statistika, sređivanje knjižnog fonda, magacina, itd). Shodno naredbama i uputstvima Kriznog štaba, nastavili smo naš rad – poštivajući sve propisane epidemiološke mjere.

#### 2.4: Približavanje korisnicima putem društvene mreže Facebook

S ciljem propagiranja kulture čitanja, pisane riječi i knjige, bibliotečke djelatnosti i naše lokalne zajednice, Biblioteka je 27. maja 2020. godine aktivirala vlastitu stranicu na društvenoj mreži Facebook. Na taj način smo nastojali ostvariti bliži i neposredniji kontakt sa širom javnošću – kako korisnicima, tako i svim drugim građanima koji bi to mogli postati. U vrijeme pokretanja stranice, inače, propisane epidemiološke mjere su zabranjivale kretanje određenim kategorijama stanovništva, uključujući i neke naše stalne korisnike, kojima smo se i na ovaj način nastojali približiti.

Na Facebook stranici smo prezentirali lektirne naslove i druge knjige, starije i novije naslove, događaje vezane za knjigu. Promovisali smo lokalnu zajednicu, domaće i zavičajne autore. Obilježavali smo značajne datume. Svakoga mjeseca težište bi stavljali na neku temu, promovirajući odgovarajuće naslove. U junu je fokus bio na promociji naše Biblioteke, Grada i lokalne zajednice; u julu – na obilježavanju genocida u Srebrenici; u avgustu na promociji dječije književnosti i lektira, u septembru na propagiranju pismenosti i čitanja. Oktobar je već poznat kao mjesec knjige. Posebnu pažnju smo posvetili obilježavanju Nacionalnog dana svjesnosti o bibliotekama (30. oktobar), posebnu pažnju posvetivši dr. Mustafi Kamariću, osnivaču naše biblioteke. U svim tim aktivnostima, odnosno promociji putem naše Facebook stranice predstavili smo 202 naslova iz Zavičajne zbirke, 239 novih naslova pristiglih u biblioteku, podsjetili smo na 483 starija naslova, 177 lektirnih naslova, te 279 ostalih događaja.

#### 2.5: Kulturne i edukativne aktivnosti Biblioteke

U okviru rada Biblioteke oformljen je **Klub čitalaca – ljubitelja knjige** (08. 10. 2020.), kome se u početku pridružilo petero naših sugrađana. Klub se u narednom periodu okupljao u pojedinim prigodama, uzimajući učešća u različitim aktivnostima Biblioteke. Ujedno je formiran i **Klub mladih knjižničara** (20. 10. 2020.), kada je nekoliko učenika osnovne škole

"Hasan Kikić" izrazilo želju da postanu dio bibliotečkog "stručnog tima". Ovaj mladi klub je također realizovao više aktivnosti. Članovi Kluba mladih knjižničara sastaju se u biblioteci i uz pomoć bibliotekara ili samostalno obrađuju različite teme.

U proteklom vremenu, prije izbijanja pandemije, dosta često su organizirane posjete učenika osnovnih škola Biblioteci, prilikom kojih se djeca upoznaju sa historijatom, fondom i načinom rada same biblioteke, odnosno bibliotečkom djelatnošću uopće. U toku 2019. godine Narodnu biblioteku "dr. Mustafa Kamarić" u dva su navrata posjetila djeca predškolskog uzrasta (iz obdaništa "Naša djeca" u Gračanici), dok je najveći broj edukativnih posjeta organiziran za osnovnoškolce. Biblioteku su, tako, posjetili učenici osnovnih škola iz Gračanice, Babića, Donje Orahovice (Rijeke), Stjepan Polja, Škahovice i Piskavice, te Doborovaca i Vranovića. Mnogi od njih su i po prvi put vidjeli Biblioteku. Osoblje biblioteke ih je upoznao sa radom ove kulturne institucije, kao i sa nekim naslovima prikladnim za njihov uzrast. Biblioteku su posjećivali i srednjoškolci – tako je npr. 2019. upriličena edukativna posjeta učenika Mješovite srednje škole (u pratnji profesora bosanskog jezika Adnana Pejčinovića), koji su se upoznali sa radom Biblioteke, knjižnim fondom, aktivnostima... Zabilježena je i posjeta polaznika privatne multidisciplinarnе školske ustanove "School and School" iz Gračanice, koji su u biblioteci priredili i posebnu radionicu.

U okviru svojih aktivnosti Biblioteka nastoji obilježiti i neke važne datume – u prvom redu one koji se vežu uz knjigu i čitanje, ali i značajne datume za lokalnu zajednicu, zatim državne praznike, kao i različite druge nacionalne i međunarodne obljetnice.

S tim u vezi, zabilježili smo sljedeće aktivnosti:

- Danu maternjeg jezika posvetili smo sedmicu u periodu od 15. do 21. februara 2021. godine, kada je Klub mladih knjižničara pripremio prigodan pano posvećen ovom danu, dok je predavanje na temu "Historija pisma i jezika" održala bibliotekarka Senada Letić. Postavljena je i izložba građe o jeziku i književnosti. Uz to, prof. dr. Mevlida Đuvić održala je predavanje na temu "Književnost i jezik" (19. 02. 2021.).
- Danu nezavisnosti BiH (1. mart) posvetili smo sedmicu u periodu od 22 do 28. 02. 2021. g. Urađen je prigodan pano o ovome datumu, te izložba relevantnih izdanja.
- U povodu 8.marta, Međunarodnog dana žena, u biblioteci je održana radionica sa djecom "Za mamin dan"; vrijedne članice Biblioteke su izradile još jedan tematski pano (pri čemu su nagrađene knjigama). "Književnost i žene" je bila tema *Razgovora u biblioteci*.
- Svjetski dan poezije (21. mart) obilježen je 2021. nastupom članova recitatorske sekcije gimnazije "Dr. Mustafa Kamarić", koji su čitali su poeziju mlade pjesnikinje Esmeralde Muratović. Svojim se pjesmama predstavila i Amina Osmanhodžić, a postavljena je i poetska izložba u Biblioteci.
- Obilježavanje Dana dječije knjige (2. april) realizovano je se nizom različitih sadržaja. Godine 2019. članice recitatorske sekcije Mješovite srednje škole Gračanica su prisutnoj djeci – učenicima prvog razreda, čitali bajke, a druženje uz bajke i likove iz bajke nadopunila je pjesnikinja Nisveta Kantardžić, koja je po prvi put javnosti predstavila svoje pjesme za djecu. U narednoj godini, navedeni datum je (uslijed pogoršane epidemiološke situacije i propisanih restrikcija) realiziran putem interneta: na Facebook stranici biblio-

teke postavljeni su video prilozima učesnika projekta, koji su čitali bajke i priče za djecu. Također je pripremljen i kutak za djecu u okviru kojeg su postavljeni novi naslovi.

- Obilježavanje Svjetskog dana knjige i autorskih prava (23. april) 2019. godine smo obilježili posjetom učenika jednog VI. razreda O.Š. "Hasan Kikić" (razrednica: prof. Mubera Đuvić), koji je od svog džeparca kupio i jednu knjigu ("Kuća na osami" od Ive Andrića), poklonivši je Biblioteci. Naredne godine, uslijed poznatih okolnosti, i ovaj smo značajni datum morali obilježiti putem naše Facebook stranice.
- Na Međunarodni dan pismenosti (8. septembar) organiziran je Dan otvorenih vrata, uz besplatan upis u Biblioteku za učenike osnovnih škola, a naredne godine i radionica na temu "Medijska pismenost" – uz učešće Meline Kurtović (glavne i odgovorne urednice Radio Gračanice) i novinara Fahrudina Kurtovića (dopisnik RTV TK); članovi Kluba mladih knjižničara su posjetili Radio Gračanicu, te se upoznali sa realizacijom programa.
- Obilježavanje 5. oktobra – Svjetskog dana učitelja, uz Klub mladih knjižničara (kroz radionicu na temu "Moj učitelj - moja knjiga").
- Nacionalni dan svjesnosti o bibliotekama (30.10. 2020.) obilježen kroz nekoliko programa: postavljena je izložba posvećena dr. Mustafi Kamariću, osnivaču biblioteke; u biblioteci je održana radionica "Biblioteka – mjesto koje volim" (u okviru kojeg je Klub mladih knjižničara napravio prigodan pano o čitanju i biblioteci). O životu i djelu Mustafe Kamarića govorilo se i kroz aktivnosti Kluba ljubitelja knjige. Razgovarano je o biblioteci, njenim počecima i današnjim aktivnostima. Klub ljubitelja knjige trenutno broji 8 članova. Realizovana je i emisija u programu Radio Gračanice, posvećena dr. Mustafi Kamariću.
- Mini-izložba o dr. Mustafi Kamariću je 06. novembra – na godišnjicu tragične smrti osnivača gračaničke biblioteke – izložena i u centru grada, kako bi podsjetili sugrađane na lik i djelo ovog znamenitog Gračanlije.
- Povodom 24. godišnjice potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, uz pomoć učenika Mješovite srednje škole Gračanica organizovali smo prigodnu prezentaciju za učenike osmog razreda O.Š. "Hasan Kikić". Sa učenicima su bili nastavnici: Brkić Ramzija i Admir Pindžić, a mentori srednjoškolaca su bili Mirsada Kuduzović i Mirsad Letić.

**Oktoibar – mjesec knjige** je manifestacija koja se tradicionalno obilježava već duži niz godina. Ovogodišnju manifestaciju obilježili su sljedeći sadržaji:

- Izložba izdanja/knjiga zavičajnih autora.
- Stručna posjeta školskih bibliotekara sa područja grada Gračanica i općine Doboj Istok, uz razgovor o bibliotekarstvu i bibliotekama, problemima sa kojima se susrećemo, ali i razmjenu nekih pozitivnih iskustava. Upoznali smo se sa bibliotekama u osnovnim školama u: Sokolu, Gornjoj Orahovici, Stjepan Polju, Malešićima, Gračanici, te saznali kako funkcionišu školske biblioteke u srednjim školama u Doboj Istoku i Gračanici.
- O kulturi nekada, o ljudima iz kulture nekada, o prošlosti i sadašnjosti razgovarali smo u biblioteci družeći se sa Nihadom Halilbegovićem, piscem i publicistom iz Sarajeva (Gračanlijom po rođenju), koji nam je poklonio svoju novu knjigu za Zavičajnu zbirku.

- "Čitam – imam pravo" bila je tema radionice koja je održana u biblioteci u okviru obilježavanja Dječije nedjelje.
- "Mašići u knjigama" je naslov večeri održane u biblioteci koju smo posvetili članovima pjesničke porodice Mašić iz Gračanice;
- "Sa druge strane" je naziv druženja u biblioteci sa dr. sc. Omerom Hamzićem – o onome šta je zapisano i šta će tek biti napisano.
- U biblioteci je održan i čas lektire "Jesen u gradu".
- Posjeta članova bibliotekarske sekcije Gimnazije "dr. Mustafa Kamarić";

Uz još nekoliko prigodnih sadržaja biblioteka će nastaviti obilježavanje Mjeseca knjige, koji završavamo obilježavanjem Nacionalnog dana svjesnosti o bibliotekama (29. 10. 2021.). Ovaj datum ćemo obilježiti sjećanjem na dr. Mustafu Kamarića i zaboravljenog gračaničkog pjesnika Hajrudina Bujukalića, suosnivača Biblioteke. Također, do kraja kalendarske godine propratit ćemo sve datume vezane za knjigu, književnost i čitanje.

U biblioteci je organiziran i veći broj drugih događaja – druženja, susreta, radionica i edukativnih sadržaja, uključujući:

- "Razgovori u biblioteci" (septembar 2020.) – pedagozi Samida Husićić (MSŠ Gračanica) i Lejla Hasić (Gimnazija "Dr Mustafa Kamarić"), te defektolog Alise Hadžikadunić (MSŠ Dobož Istok) razgovarali su na temu "Kako se trenutna epidemiološka situacija odražava na život učenika i roditelja na početku nove školske godine".
- Muzičke radionice prof. muzike Azre Đogić (juni 2020. i avgust 2021.). Radionica je bila namijenjena djeci. Sudionici radionice su izrazili zadovoljstvo, te pohvalili ideju.
- Predavanje "Zaštita i kontrola djece na internetu" (juli 2021.) – nova priča u biblioteci, a predavač je bio prof. dr. Hadžib Salkić, sudski vještak iz oblasti mobilnih tehnologija.
- Radionica sa članovima Udruženja "Futura" Gračanica (juli 2021.).
- Radionica – izrada bookmarka, koje dijelimo korisnicima prilikom posjete biblioteci.
- Socijalni dan 2021. - ugostili smo srednjoškolce, koji su na jedan dan postali bibliotekari.

U organizaciji Narodne biblioteke "dr. Mustafa Kamarić" i njenim prostorijama tradicionalno se organiziraju i promocije novih knjiga. Razumljivo, zbog novonastalih uslova izazvanih pandemijom to je u posljednje dvije godine uglavnom izostalo. Ipak, organizovana je prva *online promocija* – promocija časopisa za kulturno naslijeđe "Gračanički glasnik", koji je ranije u više navrata promovisan u biblioteci. Godine 2020. jubilarni 49. i 50. broj Glasnika promovisani su posredstvom live-stream videa na našoj Facebook stranici, dok su u ulozi promotora bili dr. Omer Hamzić i mr. Edin Šaković.

## 2.6. Adaptacija prostorija i uređenje Dječijeg kutka

Početkom 2021. godine izvršeno je uređenje i krećenje prijemnog odjeljenja Biblioteke, a uz pomoć Fondacije za bibliotečku djelatnost FBiH, uredili smo kutak za djecu. Riječ je o ugradnji namjenskih polica sa bibliotečkim sadržajima prilagođenim dječijem uzrastu.

Prethodne, 2020. godine, predstavnici Mikrokreditne fondacije "MI BOSPO" biblioteci su poklonili jedan računar, kojeg smo odmah stavili u funkciju.

### 3. KULTURNO NASLIJEĐE I ZAVIČAJNA MUZEJSKA ZBIRKA

Pravilima Javne ustanove za informisanje i kulturu Bosanski kulturni centar Gračanica (BKC) i upisom u sudski registar predviđene su i djelatnosti vezane za kulturno-historijsko naslijeđe (zaštita kulturne baštine, te muzejska i arhivska djelatnost). Navedene poslove, uključujući brigu o Zavičajnoj muzejskoj zbirci koja postoji u Bosanskom kulturnom centru, obavlja stručni saradnik za kulturno naslijeđe.

#### 3.1. ZAVIČAJNA MUZEJSKA ZBIRKA

Zavičajna muzejska zbirka Gračanica predstavlja muzejski dio BKC-a. Smještena je u posebnoj prostoriji i faktički ima ulogu gradskog muzeja.

Zbirka je utemeljena 1975. godine, zahvaljujući entuzijazmu Branka Vajića, penzionisanog prosvjetnog radnika i arheologa amatera, kome je na korištenje data jedna prostorija u okviru novosagrađenog Doma kulture u Gračanici. Težnje da ova zbirka preraste u zavičajni muzej ostale su neostvarene, a materijal kojeg je Vajić prikupio i objedinio – nedostupan i uglavnom nepoznat javnosti. Tek 2005. godine, inicijativom rahmetli Izudina Durakovića, tadašnjeg direktora BKC-a, dio materijala je izložen i predstavljen javnosti, a naredne godine izložbena postavka je uređena i u novome galerijskom prostoru, sagrađenom u okviru tzv. treće faze BKC-a. Nažalost, ta postavka i više njih kasnije bile su privremenog karaktera. U međuvremenu, izvršena je primarna obrada, označavanje i inventarisanje muzejskih predmeta (2007. g., što je izvršio Edin Šaković, u to vrijeme pripravnik u ovoj Ustanovi).

Godine 2014. uz podršku Federalnog ministarstva kulture urađena je i svečano otvorena nova **stalna postavka Zavičajne muzejske zbirke** (autor: Edin Šaković). Od 2016. godine izvršena je temeljita revizija inventara, te obrada i konzervacija muzejskih predmeta, uz sređivanje muzejskog depoa, te reorganizaciju i proširenje stalne postavke. U toku 2020. i početkom 2021. pristupilo se realizaciji projekta Spomen-zbirke 1992.-1995. sa Spomen-sobom odbrane Gračanice, pri čemu je izvršena adaptacija prostorije, temeljito reorganizirana stalna postavka, te uređena i svečano otvorena Spomen-soba.

Zavičajna muzejska zbirka se danas sastoji iz dva dijela:

- Stalne postavke (koja obuhvata predmete i eksponate iz mineraloško-paleontološke, arheološke, numizmatičke, historijske i etnografske zbirke), te
- Spomen-sobe 1992.-1995., posvećene razdoblju odbrane Bosne i Hercegovine i Gračanice u njoj od agresije.

### 3.1.1: Osvrt na dosadašnji rad Zavičajne muzejske zbirke

U proteklih nekoliko godina stalna postavka Zavičajne muzejske zbirke bila je otvorena za **individualne i grupne posjete** (uz prethodnu najavu). Najveći broj korisnika činili su učenici osnovnih i srednjih škola. Zbirku su, pored škola s područja općine/grada Gračanica, posjećivali i učenici s područja Doboj-Istoka, kao i Srebrenika. S Gimnazijom "Dr. Mustafa Karamić" realizirana je uspješna saradnja, pri čemu je za učenike prvih razreda organiziran detaljan obilazak stalne postavke uz stručno vodstvo. Kod Mješovite srednje škole posjete su inicirali uglavnom pojedini nastavnici (pri čemu se inicijativom posebno istakao prof. Samer Fazlić). Trenutno je u toku realizacija projekta sa Turističkom zajednicom grada Gračanica, odnosno Turističkim uredom, pri čemu učenici Mješovite srednje škole – smjer turistički tehničar obavljaju dio svoje prakse i u Zavičajnoj muzejskoj zbirci.

Među posjetiocima Zbirke bili su i brojni gosti koji su dolazili u Gračanicu, kako iz Bosne i Hercegovine, tako i inozemstva – predstavnici prijateljskih gradova, zatim članovi kulturno-umjetničkih društava, nevladinih organizacija, programa međunarodne razmjene učenika i studenata itd. U tom smislu ostvarena je saradnja sa više udruženja građana i organizacija s područja općine/grada. Upriličene su i posjete predstavnika udruženja arhivista, zatim Turističke patrole, predstavnika ustanova kulture sa područja Tuzlanskog kantona (u okviru Dana evropskog naslijeđa 2021.) itd.

Prostor Zavičajne muzejske zbirke **ugostio je i više likovnih izložbi**. Primjer su izložba slika i grafika Nijaza Omerovića u povodu 35 godina umjetničkog stvaralaštva (2016.), izložba akvarela Gordane Mehmedović, te slika i grafika Mehmeda Meše Bajrića (2017.). Također su upriličene izložbe fotografija "FOTOBiH 2017." (u povodu 50. jubilarnih dana fotografije BiH, u organizaciji Asocijacije za umjetničku fotografiju BiH i BKC Gračanica), te izložba fotografija Univerzitetskog foto kluba Banja Luka (mart/april 2019.).

Zavičajnu muzejsku zbirku Gračanica su u više navrata **posjećivali i obilazili stručnjaci** iz Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Instituta za arheologiju u Sarajevu, Katedre za arheologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Zemaljskog muzeja BiH, zatim Muzeja Tešanj, Zavičajnog muzeja Doboj, a u privatnoj posjeti je bio i novoimenovani direktor Muzeja Istočne Bosne iz Tuzle. Rukovodilac Zavičajne muzejske zbirke, stručni saradnik za kulturno naslijeđe Edin Šaković, boravio je u stručnim posjetama Muzeju Tešanj, te muzeju Franjevačkog samostana u Tolisi.

U proteklih pet godina **fundus zbirke obogaćen** je sa većim brojem novih muzejskih predmeta – uglavnom slučajnih terenskih nalaza, te poklonima građana (u arheološkoj kolekciji: nalazi sa lok. Duje, Arnautsko brdo, Hrid i Greblje; u historijskoj kolekciji: stare trgovačke knjige, stari novac, foto-dokumentacija itd.; u etnološkoj zbirci: stara nošnja, tkalački razboj, kolekcija kovačko-kolarskog alata itd.). Uporedo, rađeni su redovni poslovi na zaštiti, održavanju i konzervaciji muzejskih predmeta, te vođenju muzejske dokumentacije.

Krajem 2019. godine, radi planiranih aktivnosti na **reorganizaciji Zavičajne muzejske zbirke i osnivanju Spomen-sobe 1992.-1995.**, stalna postavka Zavičajne muzejske je rasformirana, nakon čega se pristupilo reviziji inventara, sređivanju muzejske dokumentacije, a

nakon adaptacije prostorije i samoj reorganizaciji, odnosno formiranju nove stalne postavke, kao i formiranju izložbene postavke Spomen-sobe 1992.-1995.

### 3.1.2: Uspostava i osnivanje Spomen-zbirke 1992.-1995. sa Spomen-sobom:

Najvažniji projekat koji se realizira u okviru Zavičajne muzejske zbirke Gračanica jeste osnivanje i uspostava **Spomen-zbirke 1992.-1995.**, kao jedinstvene memorijalno-historijske kolekcije muzejske, arhivske, bibliotečke i druge građe o Gračanici u razdoblju odbrane od agresije na BiH 1992.-1995. Navedena Spomen-zbirka obuhvata: 1) *Spomen-sobu odbrane Gračanice*, kao muzejski dio, namijenjen najširoj javnosti, te 2) *Historijsko-dokumentacionu zbirku*, kao kolekciju relevantne historijske građe (arhivske, bibliotečke, audiovizualne itd.) – namijenje užoj, stručnoj javnosti (za potrebe istraživačkih, publicističkih i sličnih projekata).

Nakon pripremnih aktivnosti, te imenovanja Radnog tima za uspostavu Spomen-zbirke (imenovan rješenjem Gradonačelnika 2018. g.), u septembru 2019. godine upućen je javni poziv građanima za prikupljanje muzejskog materijala i historijske građe. U okviru javnog poziva, na koji se do sada odazvalo šezdesetak građana, prikupljeno je dvjestotinjak eksponata, te znatno veća količina dokumentacionog materijala. U toku prve polovice 2020. godine vršena je obrada i evidentiranje prikupljenog materijala, da bi se nakon toga pristupilo adaptaciji prostora, a potom i izradi muzejske postavke.

Izbijanje pandemije Covid-19, te uvedene epidemiološke mjere i njihove posljedice u značajnoj mjeri su usporile dinamiku planiranih aktivnosti, a neizvjestan je postao, uslijed naglog pada prihoda, i nužni finansijski okvir. Ipak, zahvaljujući razumijevanju i podršci Gradske uprave, odnosno Gradonačelnika, koji je bio glavni (i jedini) pokrovitelj – u drugoj polovici 2020. pristupilo se adaptaciji prostorije, a zatim i reorganizaciji stalne postavke, te izrade muzejske postavke same Spomen-sobe.

Treba napomenuti da je, s obzirom na aktuelnu situaciju u vezi sa posljedicama pandemije, navedeni posao realiziran uz minimalne izdatke (ukupni troškovi – od adaptacije prostora, preko nabavke inventara do izrade panoa iznosili su manje od 3.000 KM). *Spomen-soba je svečano otvorena* za Dan 111./221. gračaničke brigade, 01. 09. 2021. godine.

Poslije otvaranja Spomen-sobe, predstoje aktivnosti na uspostavi, formiranju i sređivanju **Historijsko-dokumentacione zbirke 1992.-1995.**, koja će biti smještena uz Spomen-sobu, odnosno Zavičajnu muzejsku zbirku. Do sada je prikupljena značajna količina materijala u fizičkoj i digitalnoj formi, što u narednom periodu treba razvrstati, srediti, evidentirati, zaštititi i pohraniti na sigurno. Planirano je da se glavnina navedenih aktivnosti realiziraju u toku zime (2021./2022. g.). Načelna saradnja uspostavljena je sa J.U. Arhiv Tuzlanskog kantona u Tuzli, koji je zainteresiran za preuzimanje dijela građe u izvornom obliku ili kopiji, dok je sa svoje strane ponuditi kopije relevantnih dokumenata i građe koju čuvaju u svom posjedu. Slična saradnja nastojat će se ostvariti i sa drugim ustanovama.

Značajnu pomoć u početku realizaciji ovih aktivnosti predstavlja novčana donacija grupe građana – Gračanlija iz austrijskog grada Graza, okupljenih oko kluba "Gračanica United" (u iznosu od 500,00 KM), koja je utrošena u nabavak opreme i medija za arhiviranje. Zahvaljujući tome, poslovi na uspostavi Historijsko-dokumentacione zbirke su već započeli.

### 3.1.3: Neki problemi u radu Zavičajne muzejske zbirke i plan rada za naredni period:

Zavičajna muzejska zbirka sa stalnom postavkom biće otvorena za organizirane posjete građana i gostiju. Uveden je i termin za individualne posjete (petkom prijepodne). Ulaz je za sve građane besplatan.

Nažalost, u prostoriji Zbirke nema grijanja, što otežava rad i uopće korištenje ovog prostora za druge aktivnosti u zimskim mjesecima. U ljetnom periodu, pak, prostorija nema nikakve ventilacije ili sistema hlađenja, dok svjetlarnik u stropu poput "staklene bašte" zagrijava prostoriju do granica neizdržljivosti. Zbog svega toga, posjete Zavičajnoj muzejskoj zbirci i uopće korištenje ovog prostora u jeku zimskog i ljetnog perioda su znatno otežane. Uprava BKC-a bi u narednom periodu trebala prioritarno riješiti ovaj problem, a ujedno otkloniti i druge tehničke nedostatke u navedenom prostoru (posebno kada je u pitanju sanitarni čvor, koji je u lošem stanju).

Jedan od problema koji također zahtijeva hitno rješenje jeste i fizičko osiguranje zbirke. Kao prioritet se nameće ugradnja zaštitnih rešetki na ulaz (budući da se isti sastoji od običnih staklenih vrata). Bilo bi poželjno uvesti i video-nadzor, odnosno alarmni sistem – imajući u vidu da su troškovi ugradnje istih danas znatno niži nego je to bilo u vrijeme prvobitne adaptacije ovog prostora i "useljnja" same Zbirke.

Poseban problem, međutim, predstavlja **neriješen formalno-pravni status** Zavičajne muzejske zbirke unutar J.U. Bosanski kulturni centar Gračanica. U tom smislu, neriješen je status i samog fundusa zbirke, koji obuhvata veoma vrijedne eksponate. Stoga bi najpoželjnije bilo Zavičajnu muzejsku zbirku službeno proizvesti u jednu od organizacionih jedinica (dijelova) J.Bosanskog kulturnog centra Gračanica. Drugim riječima, uz postojećih pet jedinica (1 – Opšti poslovi i služba marketinga i reklame, 2 – Radio Gračanica, 3 – TV dopisništvo, 4 – Narodna biblioteka "Dr. Mustafa Kamarić", te 5 – Kino sala i bioskop) trebalo bi organizirati i šestu jedinicu – Zavičajnu muzejsku zbirku. Navedeni korak podrazumijeva tek izmjenu Pravila J.U. BKC Gračanica, kao temeljnog akta ove ustanove, odnosno običnu, formalnu odluku koju kao osnivač treba potvrditi Gradsko vijeće – bez ikakve druge procedure (i bez izdataka). No, tim korakom i takvom odlukom konačno bi riješio pravni status Zbirke.

Ovom prilikom, navedeni prijedlog bismo dopunili sugestijom da se ta organizaciona jedinica nazove *Gradski muzej Gračanica*, s obzirom da Zavičajna muzejska zbirka faktički ispunjava stvarne kriterije da se i formalno nazove muzejom.

U kulturnom i simboličnom smislu, uspostava *Gradskog muzeja* (makar čisto formalno, kao jedne organizacione jedinice BKC-a) bio bi krupan iskorak za Grad Gračanicu, ali ujedno i potvrda istinski gradskog i urbanog statusa ove lokalne zajednice. To je ujedno i osnovni preduslov za neko eventualno proširenje tog muzeja u budućnosti, što Gračanici po njenoj razvijenosti i dolikuje.

Do tada, Zavičajna muzejska zbirka će u osnovi zadržati dosadašnji način djelovanja, ali uz određene iskorake. S obzirom da je u međuvremenu formirana Turistička zajednica grada Gračanica i otvoren Turistički ured, Zbirka će postati sastavni dio turističke ponude grada Gračanica, a u okviru planiranih turističkih posjeta redovito će se organizirati i posjete istoj.

### 3.2. KULTURNO-HISTORIJSKO NASLIJEĐE

U okviru djelatnosti stručnog saradnika za kulturno naslijeđe, pokrenuto je ili realizirano više aktivnosti na istraživanju, evidenciji, dokumentiranju, afirmaciji i promociji kulturno-historijskog naslijeđa Gračanice i njene okoline.

Redovna aktivnost je **evidencija kulturnog naslijeđa općine/grada Gračanica**, odnosno sistematsko dokumentiranje kulturno-historijskih dobara na ovome području – u saradnji i uz stručnu podršku Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona. U vezi sa ovim projektom, izvršeno je više terenskih izlazaka, prospekcija i rekognosciranja, uključujući: pronalazak nekropole stećaka u rejonu Gornjeg Skipovca; pronalazak arheološkog nalazišta u rejonu Duje u Lukavici (uz pokrenute aktivnosti u saradnji sa kantonalnim Zavodom i Institutom za arheologiju iz Sarajeva, radi organizacije budućeg arheološkog iskopavanja); rekognosciranje arheoloških lokaliteta Hrid, Jagodnjaci i Greblje, stalni obilazak postojećih lokaliteta sa spomeničkim naslijeđem itd. Izvršeno je foto-dokumentiranje objekata austrougarske arhitekture u Gračanici, kao i primjera tradicionalnog narodnog graditeljstva širom općinskog/gradskog područja Gračanice. U saradnji sa Zavodom neke su aktivnosti poduzete i izvan općine/grada Gračanica (npr. učešće u rekognosciranju arheološkog lokaliteta Vis/Ormangrad, te učešće u spašavanju i preliminarnoj obradi skupnog arheološkog nalaza – prahistorijske ostave sa lokaliteta Markuša kod Srebrenika, koji je od stručne javnosti i medija ocijenjen kao jedna od najvećih arheoloških senzacija BiH u posljednjih 50 godina).

U okviru zaštite i afirmacije kulturno-historijskog naslijeđa, te javne memorije i historije grada, pokrenuta je i **digitalizacija relevantne građe i zavičajnih izdanja**, pri čemu je skeniran veći broj knjiga, publikacija, periodike i drugih izdanja. U ovome su doprinos dale i dvije pripravnice koje su u toku 2019./2020. obavljale pripravnčki staž u BKC-u. U toku je obrada skeniranog materijala, koji će na kraju biti na poseban način prezentiran javnosti (putem digitalnih medija i sl.), a ujedno ustupljen i zavičajnom odjeljenju Biblioteke.

Kada je u pitanju **afirmacija i promocija kulturnog naslijeđa**, uspostavljena je saradnja sa različitim medijima (FENA, RTV TK i dr.), te je u proteklih pet godina objavljeno više članaka na web-portalima i u dnevnoj štampi, realizirano nekoliko posebnih radio-emisija, snimljen veći broj TV priloga i reportaža, kao i dva dokumentarna filma. Sa lokalnom televizijom WTV Gračanica realiziran je dokumentarni serijal "Putevima našeg zavičaja", dok je na Radio Gračanici realizirana emisija "Historijska čitanka", kao i serijal u okviru emisije "Otvoreni studio", a u toku su pripreme za realizaciju emisije "Iz kulturne baštine Bosne i Hercegovine".

U saradnji sa Medžlisom Islamske zajednice Gračanica i grupom džematlija izrađen je informativni pano sa osnovnim historijskim podacima o Osman-kapetanovoj medresi u Gračanici (s tekstom na bosanskom, engleskom i turskom jeziku), koji je postavljen u pročelju objekta; u toku je izrada sličnog panoa za Bijelu džamiju, a postoji interes da se na sličan način označi i nekoliko drugih spomenika islamske baštine. U saradnji sa akademskim slikarom Semirom Osmanhodžićem realiziran je projekt izrade i izložbe crteža sa starim gračaničkim džamijama, uz koji je urađena i prigodna brošura sa osnovnim historijskim podacima.

Izrađeno je i nekoliko brošura/afiša i sličnih promotivnih materijala za grad Gračanicu, kao i neke organizacije i udruženja.

Ostvarena je i **saradnja sa drugim ustanovama**, u prvom redu sa Zavodom za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, te J.U. Bosanski kulturni centar Tuzlanskog kantona u Tuzli. U septembru 2020. stručni saradnik za kulturno naslijeđe je uzeo učešća u stručnim predavanjima i panel diskusiji za uposlenike ustanova kulture sa područja Tuzlanskog kantona (na temu "Memorijalni spomenici Bosne i Hercegovine"), koje je u okviru manifestacije "Dani evropskog naslijeđa" organizirala J.U. Bosanski kulturni centar Tuzlanskog kantona iz Tuzle. U oktobru iste godine sa stručnim izlaganjem učestvovao je na panel-diskusiji na temu "Kultura sjećanja na period odbrane Bosne i Hercegovine u ustanovama kulture i medijima", koju je u okviru manifestacije "Dani audiovizuelnog naslijeđa" u Tuzli organizirala spomenuta ustanova. U septembru 2021. godine BKC Gračanica je u saradnji sa BKC Tuzla sudjelovao u organizaciji "Dana evropskog naslijeđa", u okviru kojih je upriličena posjeta učesnika manifestacije Gračanici, uz obilazak i upoznavanje sa kulturno-historijskim znamenitostima, dok je stručni saradnik za kulturno naslijeđe održao stručno predavanje na panel-diskusiji "Etnologija i bosanski kulturni centri".

Stručni saradnik za kulturno naslijeđe je, također, objavio veći broj radova, priloga i članaka s područja lokalne historije i kulturnog naslijeđa Gračanice i okoline (publicirani uglavnom u časopisu za kulturnu historiju "Gračanički glasnik", te časopisu "Baština sjeveroistočne Bosne"); sudjelovao je i u izradi dvije historijske monografije, a uzeo je učešća sa izlaganjima i referatima na više naučnih skupova, konferencija i okruglih stolova.

Također, u okviru projekta neformalnog obrazovanja "*Winter School & Fest*", kojeg organizira Vijeće mladih općine Gračanica, realizirane su radionice o amaterskoj arheologiji i istraživanju kulturno-historijskog naslijeđa.

### **3.3. OBILJEŽAVANJE ZNAČAJNIH DATUMA, DOGAĐAJA I LIČNOSTI**

Bosanski kulturni centar Gračanica redovito sudjeluje u organizaciji i realizaciji programa obilježavanja lokalnih značajnih datuma i državnih praznika, kreirajući različite kulturne sadržaje. Stručni saradnik za kulturno naslijeđe je zadužen za izradu nacrtu svečanih referata (historijski dio), ali i za dizajn promotivnih materijala (plakati, pozivnice i sl.).

U okviru ovih aktivnosti izrađene su i posebne brošure sa osnovnim historijskim podacima o borbi na Zečevom gaju i odbrani Gračanice 25. 05. 1992. (u povodu 25. maja – Dana odbrane Gračanice), te bitci na Visu 07. 08. 1994. (u povodu 7. augusta – Dana pobjede na Visu), a slična brošura je izrađena i povodom 25. novembra – Dan državnosti Bosne i Hercegovine (na prijedlog Vijeća mladih grada Gračanica, čiji su članovi vršili distribuciju). Iniciran je, također, i memorijalni marš učenika-srednjoškolaca na Zečev gaj, kao mjesto historijske bitke iz maja 1992. godine, koji je u saradnji sa Sportskim savezom i srednjim školama uspješno organiziran na jubilarnu 25. godišnjicu događaja, a zatim i u naredne dvije godine (organizacija je izostala 2020. i 2021. uslijed pandemije i propisanih epidemioloških mjera).

Obilježeni su i različiti drugi značajni događaji, datum i ličnosti. Primjer je 50. godišnjica od osnivanja, odnosno početka emitovanja redovnog programa Radio Gračanice 2019. godine. U toku navedene godine izvršeno je istraživanje arhivske građe i prikupljanje podataka o osnivanju i historijatu ovoga radija; rezultati istraživanja su publicirani u 48. broju časopisa za

kulturnu historiju "Gračanički glasnik", a organizirana je i posebna tematska izložba. Stručni saradnik za kulturno naslijeđe je sudjelovao i u izradi dokumentarnog filma "*Gračanički pravednici*" (produkcija: BKC Gračanica, režija: Fahrudin Kurtović – pisanje scenarija, izbor fotografija, stručne konsultacije), posvećen znamenitom Gračanliji dr. Avdi Prohiću i njegovoj porodici (dobitnicima odlikovanja "Pravednici među narodima"), koji je premijerno prikazan povodom obilježavanja 7. aprila, Dana oslobođenja Gračanice u Drugom svjetskom ratu. Također je, na skroman način, obilježena i godišnjica rođenja filozofa i enciklopediste Danka Grlića (rođenog u Gračanici), kroz "*Razgovor s povodom*" u Narodnoj biblioteci "Dr. Mustafa Kamarić". Uskoro će sličan događaj biti posvećen Hajrudinu Bujukaliću, suosnivaču Narodne biblioteke i zaboravljenom gračaničkom pjesniku, a u planu je da se na sličan način od zaborava otmu i drugi istaknuti intelektualni i kulturni stvaraoci i djelatnici iz Gračanice.

S obzirom na novonastalu situaciju izazvanu pandemijom i propisanim epidemiološkim mjerama, uobičajeni programski sadržaji vezani za obilježavanje značajnih datuma su dobrim dijelom reducirani, dok je obilježavanje datuma "preseljeno" na valove Radio Gračanice. Stručni saradnik za kulturno naslijeđe je pripremao odgovarajuće scenarije i druge materijale za realizaciju cjelodnevnog programa i specijalnih emisija koje su tim prigodama emitovane.

#### 3.4. IZLOŽBENE AKTIVNOSTI

U toku nekoliko proteklih godina organizirano je, postavljeno i upriličeno više tematskih izložbi. Tako su u povodu 25. maja – Dana odbrane postavljene izložbe "*Spomen-obilježja Odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992.-1995. na području općine Gračanica*" autora Edina Šakovića (2016.), te "*Ratni plakati 1992.-1995.*" (2017.); izložba ratnih plakata organizirana je i povodom Dana 111./221. gračaničke brigade (2020.). Stručni saradnik za kulturno naslijeđe je dizajnirao i izložbu posvećenu 40. godišnjici prijateljstva i saradnje Gračanice i francuskog grada Fleury-les-Aubrais (izbor fotografija i materijala izvršio je Dino Čolić).

U povodu 25. novembra – Dana državnosti, organizirana je izložba "*Antifašizmom za Bosnu i Hercegovinu*" (2016.), koja je gostovala i u Centru za kulturu u Tešnju, a potom je izložena u grača-ničkoj gimnaziji. Kasnije je, u saradnji sa Muzejom Tešanj izrađena izložba "*Bosna i Hercegovina u Narodnooslobodilačkom ratu 1941.-1945.*" (autori: Mensura Mujkanić i Edin Šaković), koja je 2019. svečano otvorena u Tešnju, a zatim je gostovala u Kaknju. Predviđeno gostovanje u Gračanici (planirano za 7. april 2020.) nije održano zbog izbijanja pandemije i organizirat će se u narednom periodu.

Izrađena je i postavljena i tematska izložba "*50 godina Radio Gračanice*", a stručni saradnik za kulturno naslijeđe je sudjelovao i u izradi mini-izložbe posvećene dr. Mustafi Kamariću, osnivaču gračaničke biblioteke.

Također je organizirano više gostujućih izložbi. U saradnji sa Zavodom za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK upriličeno je gostovanje izložbe *Kuća sjeveroistočne Bosne*, autorice dipl. ing. Tijane Veljković (2016.), dok je u povodu 7. aprila – Dana oslobođenja Gračanice u Drugom svjetskom ratu gostovala izložba "*Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu*", u organizaciji Arhiva Tuzlanskog kantona iz Tuzle (2017.).

Za naredni period planirano je da se izložbene aktivnosti intenziviraju. To podrazumijeva izradu i otvorenje vlastitih izložbi, kao i njihovo gostovanje u drugim mjestima, ali i postavku gostujućih tematskih izložbi drugih ustanova sa kojima smo uspostavili saradnju.

U protekloj godini BKC Gračanica je izradio veći broj drvenih štafelaja, što omogućuje da se izložbe osim u prostoru samoga BKC-a organiziraju i na otvorenom, pa i u centru grada, što bi na određen način sadržaj i temu izložbe približilo širem krugu građana (uključujući i one koji nisu redovni konzumenti ovakvih kulturnih sadržaja). Osim toga, postojeće epidemiološke mjere i same nameću ovakvu vrstu prilagodbe, tako da je organizacija takvih izložbi, barem kratkoročno, u narednom periodu više nego poželjna.

### 3.5) TURISTIČKA DJELATNOST

Bosanski kulturni centar Gračanica je u prethodnom vremenu imao bitnu ulogu u realizaciji programa vezanih za razvoj turističke djelatnosti na području Gračanice, osobito prije osnivanja Turističke zajednice i otvorenja Turističkog ureda. Stručni saradnik za kulturno naslijeđe je, prema uputama Ministarstva trgovine, turizma i saobraćaja Tuzlanskog kantona, izradio nacrt elaborata "*Turističke atrakcije, resursi i potencijali općine Gračanica*", koji je upućen Ministarstvu i Turističkoj zajednici TK. Također je uzeo učešća i u realizaciji više redovnih godišnjih projekata "Turističke patrola TK" na području Gračanice.

Osim toga, stručni saradnik za kulturno naslijeđe je sudjelovao i u različitim aktivnostima vezanim za afirmaciju, promociju i korištenje turističkih potencijala grada Gračanica (npr. izrada prijedloga osiguranja pristupa lokalitetu utvrđenog grada Sokola, koji je upućen nadležnoj općinskoj službi, zatim učešće u radu komisije za izradu projektnog zadatka uređenja Visa itd.), kao i samome osnivanju Turističke zajednice. Danas je, kao predstavnik BKC-a, član Turističkog vijeća grada Gračanica – izvršnog tijela Turističke zajednice, te redovno surađuje sa novoootvorenim Turističkim uredom.

Važno je napomenuti da BKC Gračanica i samostalno nastoji prezentirati turističku ponudu Gračanice, s osobitim naglaskom na kulturno-historijsku baštinu (kako materijalnu, tako i nematerijalnu), ali i kulturnu ponudu ovoga grada. S tim u vezi organizirali smo više uspješnih projekata. Jedan od pozitivnih primjera jeste i posjeta učesnika međunarodnog stručnog savjetovanja "Arhivska praksa 2017." (koje organizira Arhiv Tuzlanskog kantona), pri čemu je šezdesetak arhivskih radnika i stručnjaka iz različitih dijelova BiH i susjednih zemalja obišlo kulturno-historijske znamenitosti Gračanice, posjetivši ujedno prostorije BKC-a, kao i Zavičajnu muzejsku zbirku. Sličnu posjetu smo organizirali i 2021. za učesnike manifestacije "Dani evropskog naslijeđa".

Pozitivan primjer prezentacije kulturno-historijskog naslijeđa u turističke svrhe (uz dodatne kulturne sadržaje) bila je i aktivnost "*Ljetna kulturna tura*", osmišljena i realizirana 2018. godine. Tom prilikom iz Gračanice je osiguran besplatan prijevoz autobusom do Sokola, radi posjete i obilaska Stare džamije – nacionalnog spomenika. U Staroj džamiji je bila postavljena izložba umjetničke fotografije (u organizaciji Asocijacije za umjetničku fotografiju BiH), dok su posjetitelje dočekale i ugostile članice Udruženja žena "Gradina" Soko (kojima je Stara džamija dodijeljena na korištenje), ujedno ih upoznavši sa vlastitim radom. S

obzirom na izuzetno pozitivan odjek ovog događaja, planirano je da se "ljetne kulturne ture" organiziraju i u budućem periodu.

### 3.6) OSTALI PROJEKTI I AKTIVNOSTI

Pored prethodno izloženih poslova, stručni saradnik za kulturno naslijeđe je sudjelovao i u brojnim drugim projektima, programima i poslovima. Primjer je izrada fotomonografije *"Da se pamti i ne zaboravi. Spomen-obilježja Odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992.-1995. na području Općine Gračanica"* (tekst, fotografije i dizajn), koju je trebala da izda Organizacija porodica šehida i poginulih boraca općine Gračanica. Rukopis je završen i pripremljen za štampu, ali projekat, nažalost, nije do kraja realiziran. Također, treba spomenuti i učešće u organizaciji manifestacije *"Međunarodni dani keranja i čipkarstva"*(2016.), kroz izradu promotivnog materijala (afiše, leci, plakati, web-baneri), te izlaganje na okruglom stolu. Može se navesti i učešće u javnoj raspravi o nacrtu Zakona o značajnim datumima Tuzlanskog kantona, kao i Zakona o zaštiti kulturno-historijske i prirodne baštine TK, a također i primjedbe, dopune i sugestije vezane za izmjenu Strategije razvoja općine Gračanica 2015.- 2020. (oblast turizam i kulturno-historijsko naslijeđe), te Strategije za mlade grada Gračanica, koja je u fazi izrade, kao i sudjelovanje u izradi obrazloženja inicijative za proglašenje Grada Gračanica (historijski dio).

## 4. SUBJEKTI KOJI DJELUJU U OBJEKTU USTANOVE

U prostoru Bosanskog kulturnog centra Gračanica samostalno djeluju sljedeći subjekti:

1. Kulturno-umjetničko društvo "Adem Alić"
2. Atelje Semir Osmanhodžić,
3. Omladinski centar (kojeg koristi Vijeće mladih Gračanica, te više omladinskih udruženja i grupa)
4. Šahovski klub.

### 4.1: KUD "Adem Alić"

Sa širenjem pandemije, rad KUD "Adem Alić" Gračanica sveden je na minimum, ali to ne znači da je ovo kulturno-umjetničko društvo prestalo sa radom. Naprotiv, KUD je imao aktivnosti tokom cijele godine, kroz sve svoje sekcije

**Folklorna sekcija** trenutno broji 70-tak članova raspoređenih u 3 postave. U toku zadnje tri godine radila je na uvježbavanju starih i novih koreografija, sa starim i novim članovima, kao i na afirmaciji što većeg broja djece. U januaru 2020. ostvarila je kontakt sa Dječijim selom u Gračanici i uključila 15-tak djece različitog uzrasta. Početkom 2020. godine, također, na poziv organizatora festivala iz Turske, radila je na pripremi projekta za apliciranje po javnim pozivima (od vlastitih sredstava uplaćena je kotizacija 2.000 KM za učešće na festivalu) i

pripremi dvije nove koreografije. Svoj javni rad prekinula je krajem marta, ali njeni članovi su u kućnim uslovima radili na šivanju 1.000 zaštitnih maski za lice, koje su podijelili starijim građanima. Takođe su učestvovali, u partnerstvu sa Gradom Gračanica, u jednom projektu s ciljem skretanja pažnje građanima da se pridržavaju svih mjera zaštite od COVID-a.

**Recitatorska sekcija** okuplja 10-ak članova. Redovno su imali probe do kraja marta 2020. godine. Nakon duže pauze, rad su obnovili u avgustu, pridržavajući se svih epidemioloških mjera. Trenutno rade na uvježbavanju novih tekstova.

**Klub pjesnika i književnika** ostvario je u novembru saradnju sa Narodnom bibliotekom "dr. Mustafa Kamarić" u Gračanici. Redovno se okupljaju dva puta sedmično, kroz Klub čitalaca, pridržavajući se svih epidemioloških mjera..

**Dramski studio** je u februaru prošle godine krenuo sa pripremom nove drame, koja je takođe morala biti prekinuta, ali se u septembru ponovo krenulo sa pripremanjem na uvježbavanju teksta za novu predstavu.

**Tamburaški orkestar** je takođe bio prekinuo svoj rad na par mjeseci, a trenutno radi na uvježbavanju novih pjesama.

#### **4.2. Atelje Semir Osmanhodžić**

U okviru Bosanskog kulturnog centra u Gračanici postoji likovi atelje, koji je dodijeljen na korištenje mladom gračaničkom akademskom slikaru Semiru Osmanhodžiću. U proteklih šest godina ovaj umjetnik je naslikao preko 500 slika, te preko 1000 crteža. Njegova djela se danas nalaze kod brojnih privatnih kolekcinara, kako u Bosni i Hercegovini, tako i širom svijeta. Imao je tri samostalne samostalne i više kolektivnih izložbi. Osim svog umjetničko-stvaralačkog angažmana, Osmanhodžić je u proteklom periodu organizovao više kurseva crtanja i slikanja – za djecu, mlade i odrasle. Do sada je kroz ovu vrstu tečaja prošlo više od 50 odraslih osoba, te skoro 300 djece – što je, po ocjeni stručnjaka, impresivan broj za malu sredinu kakva je Gračanica.

U proteklih godinu dana u ateljeu se održao kurs crtanja i slikanja za djecu i odrasle (u periodu septembar 2020. – april 2021.). Inače, to je bio peti po redu ciklus ovoga kursa, koji se redovno održava zadnjih 5 godina. Kurs je pohađalo oko 100 djece i odraslih, u prosjeku 50-ak redovnih. Kurs je uspješno završen u okviru manifestacije "*Ljetne večeri pod lipama Gračanice*", izložbom u centru grada na kojoj je učešće uzelo oko 30 polaznika kursa slikanja.

Trenutno je u toku novi ciklus kursa slikarstva za djecu i mlade.

Osim kursa crtanja i slikanja, u ateljeu se redovno održavaju pripreme za srednjoškolce koji žele da upišu Likovnu akademiju ili studij arhitekture. Do sada je njih 10-ak koji su dolazili na pripreme uspješno položilo prijemni ispit, te su primljeni na fakultet.

U saradnji s Medžlisom Islamske zajednice Gračanica realiziran je projekat "*Gračaničke džamije – Oživljeno sjećanje*", u okviru kojeg je, na osnovu sačuvanih fotografija i opisa, izrađenodvanaest crteža starih gračaničkih džamija. Crteži su javnosti predstavljeni na izložbi organiziranoj u povodu Dana džamija (7. maja), na terasi Osman-kapetanove medrese, a tako-

đer su, uz prigodan tekst o svakoj od džamija, objavljeni i u brošuri koju je priredio mr. Edin Šaković. Uz crteže i prigodan tekst, oživljeno je sjećanje na stare gračaničke džamije, kao dio naše zaboravljene historije, kulture i tradicije.

### **4.3. Omladinski centar**

Omladinski centar je smješten u djelomično adaptiranom prostoru bivšeg disko-kluba. Trenutno ga koristi Vijeće mladih grada Gračanica, Asocijacija srednjoškolaca, Udruženje mladih "Anea-MG", kao i više drugih omladinskih udruženja i neformalnih grupa.

Centar služi kao mjesto okupljanja mladih, koji realiziraju različite vannastavne edukativne i odgojne aktivnosti, implementiraju projekte za djecu i mlade, prvenstveno kroz obrazovne, kulturne i rekreativne aktivnosti. Kroz ove sadržaje, Centar kod mladih stimuliše želju za učenje, sticanje znanja i usvajanje novih vještina, doprinoseći kreativnom radu, kulturnom obogaćivanju i socijalizaciji mladih. Prostor Centra se koristi za organizovanje radionica, predavanja, promocija, koncerata i drugih kulturnih događaja.

Sa izbijanjem pandemije, došlo je do reduciranja, pa i privremenog prestanka rada Omladinskog centra, odnosno organizacija koje ga koriste. Pojedini programi su i dalje realizirani, ali u znatno slabijoj mjeri nego prethodnih godina.

## **5. KULTURNE AKTIVNOSTI VAN J.U. BKC GRAČANICA**

Pored djelovanja J.U. Bosanski kulturni centar Gračanica, različita udruženja građana i nevladine organizacije također organizuju različite kulturne aktivnosti.

Prema podacima Grada Gračanica, u toku 2019. godine realizovano je desetak različitih kulturnih sadržaja: Narodni muzički festival u organizaciji Umjetničkog obrazovnog centra; smotra folklor "Iz naše sehare" u organizaciji KUD "Mladost" Malešići; 13. internacionalni festival folklor i sevdaha u organizaciji KUD "Lukavica", manifestacija "Ogledalo naše mladosti protkano tradicijom folklornih igara" u organizaciji Udruženja "Bosna-art" Stjepan Polje, Internacionalni festival folklor i sevdaha "Podmonjski susreti" u organizaciji KUD "Podmonjski behar" Doborovci, 3. smotra folkora "Čuvari tradicije" u organizaciji KUD "Ponos" Pribava, kulturna manifestacija KUD "Sloga" Miričina, te manifestacije "Dani Sokola" (KUD "Gradina" Soko), "Dani Piskavice" (Omladinsko udruženje "Jošak" Piskavica), te "Dani Babića" (Udruženje mladih "Sijedi Krš"). Plesni klub "Rock step" Gračanica je organizirao "Plesno veče". Također, s aspekta kulturno-zabavnih sadržaja, treba spomenuti i 21. internacionalne Moto-susrete "Gračanica 2019.", te 12. međunarodne Moto-susrete "Vis 2019.", kao i "Youth Summer Camp" (u organizaciji Vijeća mladih).

Sve navedene manifestacije podržane su iz budžeta grada Gračanica, na osnovu Javnog poziva za sufinansiranje projekata nevladinih organizacija.

U 2020. godini, zbog pandemije, broj ovakvih manifestacija je znatno reduciran. Prema raspoloživim podacima (izvještaji o realizovanim aktivnosti podržanim po Javnom pozivu Grada Gračanica za finansiranja nevladinih organizacija), održane su smotre folkloru u Lukavici i Pribavi, te manifestacija "Dani Piskavice", uz "Plesno večer" u organizaciji Plesnog kluba "Rock step" Gračanica.

Ne raspoložemo sa službenim podacima za period tekuće godine, s obzirom da izvještaji još nisu pristigli.

---

U izradi Informacije sudjelovali:

Senada Letić  
Edin Šaković

Direktor:  
**Nedžad Peljto**